

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **X. Y.** - sędzi Sądu Rejonowego w W.,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2026 r., bez udziału stron,
zażalenia wnioskodawcy J. J.,
na zarządzenie SSN Marii Szczepaniec z dnia 21 marca 2025 r., I ZO 16/25,
o odmowie przyjęcia wniosku z dnia 12 lutego 2025 r. o wznowienie
postępowania oraz uznania za bezskuteczny wniosku o wyznaczenie
pełnomocnika z urzędu,

postanowił

**uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 12 lutego 2025 r. do Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynął wniosek J. J. z 15 grudnia 2024 r. potraktowany jako wniosek o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I ZI 3/22 dotyczącej odmowy zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. X. Y.

Sprawa ta została zarejestrowana w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. I ZO 16/25, a w dniu 20 lutego 2025 r. została przydzielona do referatu SSN Marii Szczepaniec.

Przewodniczący Wydziału I Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego - SSN Marek Motuk zarządzeniem z dnia 17 lutego 2025 r., wezwał wnioskodawcę J. J. do uzupełnienia braku formalnego złożonego wniosku poprzez przesłanie wniosku sporządzonego i podpisanego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym lub adwokatem, w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania pod rygorem odmowy przyjęcia wniosku w razie nieusunięcia braku w wyznaczonym terminie.

Wezwanie do uzupełnienia braków formalnych J. J. odebrał w dniu 3 marca 2025 r. W odpowiedzi na powyższe, pismem nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 10 marca 2025 r., J. J. wniósł o wyznaczenie mu pełnomocnika z urzędu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I ZI 3/22 dotyczącego zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. X. Y. Wnioskodawca powołał się na prawo ubogiego i dołączył szereg dokumentów potwierdzających jego stan majątkowy.

Zarządzeniem z dnia 21 marca 2025 r. sygn. I ZO 16/25, SSN Maria Szczepaniec odmówiła przyjęcia wniosku J. J. z dnia 12 lutego 2025 r. o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I ZI 3/22 dotyczącego zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. X. Y. z uwagi na niespełnienie warunku formalnego wniosku w postaci braku przesłania wniosku sporządzonego i podpisanego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym lub adwokatem, pomimo wcześniejszego wezwania do jego uzupełnienia. Jednocześnie w punkcie drugim zarządzenia, wniosek J. J. z dnia 12 marca 2025 r. o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I ZI 3/22, SSN Maria Szczepaniec uznała za bezskuteczny oraz nakazała pozostawienie go w aktach sprawy bez podejmowania czynności, z uwagi na nieuzupełnienie braku formalnego, pomimo doręzonego prawidłowo wezwania.

Zarządzenie powyższe zaskarżył w terminie J. J. zaskarżając w całości zarządzenie, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie do ponownego rozpatrzenia wskazując, iż złożył w zakreślonym przez Sąd Najwyższy terminie wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu celem sporządzenia i

podpisania wniosku o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. I ZI 3/22.

Sprawa została zarejestrowana w IOZ pod sygn. II ZO 30/25 i w dniu 30 lipca 2025 r. przydzielona do referatu SSN Barbary Skoczowskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wniesione przez wnioskodawcę J. J. jest zasadne i to nie tylko z uwagi na wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ale również dlatego, że jest ono nieprawidłowe pod względem merytorycznym, gdyż zostało wydane z rażącym naruszeniem szeregu przepisów postępowania karnego, w tym art. 6 k.p.k., art. 78 § 1 k.p.k., a przede wszystkim, art. 120 k.p.k. w zw. z art. 127a § 1 k.p.k., które to przepisy winny być stosowane odpowiednio w tym postępowaniu. Nie ulega wątpliwości, że rażące naruszenie tych przepisów miało wpływ na treść zaskarżonego zarządzenia.

Wydając to zarządzenie, sędzia prawdopodobnie nie zauważyła, że ustawą z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U. poz. 1247), z dniem 1 lipca 2015 doszło do zmiany przepisu art. 127 k.p.k. przez dodanie art. 127a § 1 k.p.k., który wskazuje, że *jeżeli warunkiem skuteczności czynności procesowej jest jej dokonanie przez obrońcę lub pełnomocnika, termin do jej dokonania ulega zawieszeniu dla stron postępowania na czas rozpoznania wniosku o przyznanie pomocy prawnej w tym zakresie*. Wskazuje to, że w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć kwestię ustanowienia lub odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu dla wnioskodawcy, albowiem determinowało to kierunek rozstrzygnięcia. W przypadku wyznaczenia pełnomocnika z urzędu winien on sporządzić wniosek o wznowienie postępowania lub też poinformować Sąd w trybie art. 84 § 3 k.p.k. o tym, że nie stwierdził podstaw do wniesienia takiego wniosku. Odmowa wyznaczenia J. J. pełnomocnika z urzędu otwierałaby możliwość ustanowienia takiego pełnomocnika z wyboru i w związku z tym, wnioskodawca winien zostać ponownie wezwany w trybie art. 120 § 1 k.p.k. do uzupełnienia braków formalnych przez wniesienie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego

z wyboru. Zaniechanie postąpienia w taki sposób, doprowadziło do rażącego naruszenia wskazanych powyżej przepisów.

W ocenie Sądu Najwyższego do uchylenia zaskarżonego zarządzenia obligował również przepis art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a więc stwierdzenie, że na etapie postępowania wznowieniowego wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady sądu.

Jak wyżej wskazano zaskarżone zarządzenie z dnia 21 marca 2025 r. zostało wydane przez SSN Marię Szczepaniec, co do której Sąd Najwyższy wielokrotnie zauważał, że okoliczności związane z uzyskaniem przez nią statusu sędziego Sądu Najwyższego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., prowadziłyby, gdyby Pani sędzia zasiadała w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jej udziałem byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (m. in. w sprawach: I ZO 38/22, II ZO 11/25, II ZO 77/25 i II ZO 91/25). Taka konkluzja wynika wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22). Wskazać również należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w skargach składanych w przyszłości do Trybunału a związanych z nie nienależytą obsadą sądu (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce).

Konieczne jest również wskazanie, że SSN Maria Szczepaniec jest sędzią Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, co do której wypowiedział się ETPC stwierdzając, że sędziowie zostali powołani do tej Izby z naruszeniem prawa, a więc rozpatrywanie przez nich spraw prowadzi do naruszenia prawa do sądu ustanowionego ustawą gwarantowanego w art. 6 ust. 1 EKPC (por. wyrok ETPC nr 50849/21 z 23 listopada 2023 r., w sprawie Wałęsa p-ko Polsce).

Sąd Najwyższy rozpoznając niniejszą sprawę zauważa, że przedmiotem zaskarżenia było zarządzenie, które w myśl art. 92 k.p.k. nie jest orzeczeniem, są bowiem nimi jedynie wyroki i postanowienia. Orzecznictwo Sądu Najwyższego jednoznacznie jednak wskazuje, że dopuszczalne jest uchylenie zarządzenia wydanego w oparciu o przepis art. 93 § 2 k.p.k., dotkniętego uchybieniami odpowiadającymi bezwzględny przyczynom odwoławczym określonym w art. 439 § 1 k.p.k., w tym w pkt. 2 tego przepisu, a więc niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść zarządzenia. Wskazać należy, że ten problem prawny został szeroko omówiony m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 25 września 2024 r., sygn. II KZ 36/24 i nie ma potrzeby powtarzania argumentacji w nim zawartej, z którą sąd w tej sprawie w pełni się zgadza i akceptuje.

W toku ponowionego postępowania konieczne stanie się przeprowadzenie pełnej procedury związanej ze złożeniem przez J. J. wniosku o wznowienie postępowania. W pierwszej kolejności konieczne jest rozpoznanie jego wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu i w zależności od decyzji, postępowanie w sposób wyżej wskazany.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

